

8JH-1

M 78

BESNIK
MUSTAFAJ

Fytyrë burri

8JH-1

141 98

Besnik
Mustafaj

**Fytyrë
burri**

POEZI

SHTËPIA BOTUESE
«NAIM FRASHËRI»

Abetarja

*Aty ku duhej të mbaronte botë e
përrallave,
aty u shfaqe ti.*

*Sepse ne s'duhej të mbeteshim gjithmonë
fëmijë...*

*Për të mos humbur, për të mos u rrëzuar
në të përpjetat ku do të na ngjisje ti,
në faqen e parë, me buzë në gaz,
na priti Enveri...*

Unë jam pjesë e rrugës sime

Eci në rrugën që kam nisur. Gjymtyrët e
mi lëvizin
natyrshëm, në harmoni të plotë me
ndërrimin e shpeshtë
të peizazhit, me ndërrimin kalendarik të
stinëve,
me ndërrimin e papritur të motit;
në harmoni të plotë
me fytyrat e bashkëkohësve që më kalojnë
në krahë.

Rrobat s'mi bëhen dot trupit maskë!

Ju flas juve që më njihni; ju lutem, në më
doni vërtet,
mos më kërkoni të njëtrajtshëm,
s'mund të jem i tillë!

Në ecje bart në vete pak nga ikja e verës,
i jap asaj si dhuratë e si peng
dhimbjen e ditës që mbyllet,

iku duke lënë tek unë
monumentin e punës së vet të pavdekshme;
siç ia marrsh kujdesjen lumit, seriozitetin
malit,
pa ngurrim ia lë rininë time një nëne
dëshmori
që me sy të rrëmbushur më thërret «bir».

Fytyrën e kam pasqyrë të dashurive të
gjakut.

Më shihni si qesh e si vrenjtem, lavdëroj e
shaj.

Mos ju ngjaj i panatyrshëm?!
Jam si bota përreth, si stinët, si peizazhi, si
moti,
eci e i bart në vete të gjitha: të keqen e
vdekshme
e të mirën që shkon para,

gëzimin e dhimbjen e lindjes, dashurinë
dhe urrejtjen.

Ndaj, ju flas edhe juve që s'më njihni,
në më doni vërtet,
mos më kërkoni të njëtrajtshëm, jam si
rruga ku eci,
me trup të zakonshëm si dheu
e njëkohësisht të ylbertë.

Skicë nga një pasdite dimri në Kurbnesh

Bën ftohtë, shumë ftohtë.
Edhe duke ndenjor
e ndien nevojën e shokut.
Dy duar s'e mbështillkan dot njëra-tjetrën,
as nga era dy duar
s'të mbrokan dot.

...Minatorët nga katër e nga pesë
hyjnë e dalin në kafe...
Me krismën e të qeshurës së çlirët
ia thyejnë ditës akullin...

Këngë dashurie në vjeshtë

sipas ritit të lashtë

Si ndodhi kështu?!

*I thonë vjeshtë e dytë,
po vjeshta nuk duket askund;
as gjethe të rëna,
as bar i tharë,
as re.*

*Në vjeshtë si në vjeshtë:
duhet patjetër diçka,
e mrekulluar prej bukurisë së vet,
të vdesë.*

*Sonte ky jam unë.
Ë pashë, e pashë, e pashë
varrin tim të madh në sytë e tu.*

*Të lutem, e dashur, thuaju njerëzve
s'i erdhi vdekja, e thirri ai.
I mrekulluar nga çasti kur ishim bashkë
shkoi vetë t'i bëhej vjeshtës kurban.*

Lulet prej letre

kundër artit ornamentalist

Lulet prej letre: të kuqe, të verdha.

*Në ngjyrat e tyre s'është dielli,
s'është dheu, s'është shiu, s'është vesa,
s'është dita as nata,
s'është hijedrita e reve,
s'është kufiri i pacaktuar mes stinëve,
as lulëzimi
për të mësuar se s'janë thjesht lule,
as formimi i mundimshëm i frutit
ku zbulohet dashuria e vërtetë e njerëzve,
as fara për të kuptuar gëzimin e dhimbshëm
të nënës
që pa ngurrim vetëmohohet
dhe trupin e saj*

Histori e Shqipërisë

— popullorë —
— Shqipëri me 21-28 ballë —

*e bën udhë të sigurt për të ardhur e
nesërmja.*

*Lule... jo,
letra të prera.*

Natyra s'rikrijohet me gjëra të vdekura.

Histori e Shqipërisë

«Shqipëri me yll në ballë»
— popullore —

Ku ishte e fshehta?
Djemtë me yll në ballë prisnin koka
kuçedrash e mbretërisht
dhe vdisnin prej një gote helmi;
vashat me yll në ballë,
të mbyllura nëpër kthinat e errëta të
shtrigave,
ishin lindur për t'u bërë nuset e qerosëve.
Sa kujtohej se sollën lumturinë
në stanet e qerosëve-barinj,
shndërroheshin në qyqe
nga magjitë e fshehura në themelet e
shtëpive.

Në zjarrminë e mbrëmjeve pa dritë e pa
bukë
këto krijesa i lindte vetë shpresa e njerëzve.

Prej kësaj ëndrre të bukur
— diçka mbetej të nesërmen,
diçka që rritej nga dita në ditë, nga viti
në vit,
diçka që përcillej prej syve të baballarëve
te bijtë
dhe u mbruhej në shpirt,
i përgatiste pak nga pak të bënin
kapërcimin vigan
nga ylli fluturues i fatit të përfytyruar
te njeriu real me yll në ballë.

...Historia pas 8 Nëntorit njihet:
emrin e Enver Hoxhës ka.

Fjalë babai

Ti je kaq i vogël
sa botës njësoj ia shpreh — me të qara —
fjalën e mirë dhe ankimin.
Syri yt nuk shquan më shumë se tri
ngjyra;
si nga bishti i maces,
gënjehesh
dhe nga një rreze e brishtë dielli
që vidhet përmes perdes.

Besoj se të gjithë burrat, të bërë baballarë
kështu së pari janë hutuar.
Ç'po ndodh, kanë pyetur, ç'po ndodh?!

Kjo foshnjë,
sot për sot e aftë vetëm të më lërë pa
gjumë,

*është më e madhe se unë
derisa është im bir*

e mua më ka baba.

Duhet zmadhuar bota për t'i bërë vend.

1984

Intime

*Shumë ditë e shumë net i ndava përgjysmë
me ty,
shumë ditë e shumë net i jetova dyfish
me ty,
shumë ditë e shumë net unë heshta për
të folur ti,
shumë ditë e shumë net unë fola për të
mos heshtur ti.*

*Shumë ditë e shumë net... shumë,
s'u likan dot prapa...*

Para pasqyrës

Para pasqyrës

vonesën më të gjatë e kam
kur hetoj rrudhat e fytyrës,
rrallimin e flokëve, shpeshtimin e thinjave
në tëmtha.

Mëngjes për mëngjes

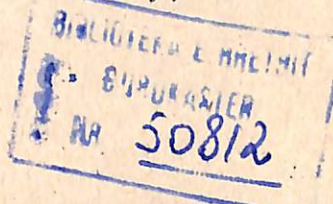
pasqyra më bën një prerje të rrafshhtë në
eshtra,
rrathët e moshës m'i shkruan

në globin e ujshëm të syrit,
më ngjall e ma përcjell deri në dhimbje
të vërtetën e lashtë tragjike të jetës së
Narcisit.

Narcisi kish ambicie të madhe

t'u linte njerëzve diçka të mirë,
diçka të pavdekshme.

Kur një ditë pa fytyrën e vet
prej viteve të shndërruar krejt,

pasqyrë para shpirtit nxori atë që kishte
bërë:
në të nuk dukej asgjë, e kish mundur
kotësia.

Njeri i mirë ai, s'kish dashur të rronte
i tillë;
nga mospërputhja e ëndërrës me veprën
nëpër dejet e kaltra të trupit,
prej hidhërimit,
zemra i derdhi jo gjak, helm.

Kjo i ndodhi Narcisit dy mijë e ca vjet
të shkuara,
kur s'kish ku ta shihte veten qoftë edhe
një herë më parë.

Dhe unë, mëngjes për mëngjes,
bëhem gati për ditën e re
që gjithnjë ta kem një fjalë të bukur t'ia
them vetes
para se ta filloj të nesërmen...

Të vërteta të thjeshta

*Unë them se tani e shoh të paarritshmen,
rend pas saj i dashuruar si kurrë më parë.
— U rritëm, — thotë shoku im.*

*Në rendje më dhembin sytë e kraharori;
zgjerohen, zgjerohen,
e prapë për vogëlsirat
ka gjithnjë e më pak vend.*

Vdekja e gjyshit

Jemi mbledhur tërë të dashurit e tu:
gjyshja, dita e blertë e prillit, babai, nëna,
era e ngrohtë që sjell shi për grurin,
nusja ime me ëndrrën tënde ende të
pakryer

të të bëjë stërgjysh,
dy vëllezërit e mi dhe unë.
Ka ardhur halla me burrë e fëmijë,
kanë ardhur sythat e hardhisë
e gjithë shokët e tu, tanët e miqtë.

Ne, të dashuri e tu, jemi mbledhur të
gjithë.

Të rrimë përreth
dhe ti që kurrë s'na ke parë kaq të heshtur,
ti që heshtjen e quaje përrallë të vjetëruar
gjumi,
tani rri e hesht vetë,
nuk ngre një gisht të na bësh shenjë,
s'lëviz një qerpik.

Me sytë pulitur, me trup të drejtuar,
(deri sot unë gjithnjë të dija pak të
kërrusur),
me duar të ngrira në të qepurën e
pantallonave
sikur i je gatitur dikujt.

S'të shoh dot ashtu, aq të bindur,
aq të urtë;
ti rrojte në këtë dhë të na urdhëroje ne,
të tjerët,
e ne të bindeshim,
ne para teje rrinim kokulur.

Dua të të pyes, të zemrohëm keq me ty
po inati e zëri më mbyten në grykë.
E ndiej, diçka e fortë të mban,
nga mundimi për t'i ikur je zverdhur krejt.

1983-1986

Sot

Sot u gdhiva me një shije luleshtrydhesh
në buzë.

Ndoshta ma lanë ëndrrat e mbrëmshme,
ndoshta dielli i bukur që çeli ditën e re,
po mua më mbeti gjatë në buzë ajo shije e
rrallë.

Putha gruan t'i jepja pak prej saj,
putha djalin;
nuk di dhashë e mora
tërë trupin ma mbushi kundërmimi i saj.

Shkak për të të dashur më shumë

Më mori malli për ty, m'u rëndua aq
shumë,

sa s'e mbaja më dot vetë.

Nëpër sytë pak të mjegullt
ia përcolla një reje të bardhë në qiell.

Reja papritur u zbukurua
si vajzë e porsadashuruar
dhe aty për aty u shndërrua në shi
t'ia falte tokës bukurinë e saj.

Toka e mori,

s'e mbajti për vete,
ma dha mua
dhe unë ndjeva të bëhem prej saj më i
mirë.

Më mori malli për ty, m'u rëndua aq
shumë,

sa m'u duk e vogël shtëpia, dola në rrugë.
Aty gjeta një shok. Dita përpëlitej midis
vetullave të tij,

as ikte dot, as bëhej e tëra dritë.
Diç munda t'i them, e lehtësova,
nga vetullat e mbyllura ia zhbürgosa ditën.

Shoku më desh si kurrë ndonjëherë.
Dhe dihet:
dashuri e shokut të bën gjithnjë më të
mirë.

Më mori malli për ty, m'u rëndua aq
shumë,
sa nuk duroja dot
e desha ta ndaj me njerëzit përreth.

Por befas u stepa:
pranë meje kalonte një njeri i lig
e unë desh ia besova një çast
mallin për ty.

Të gjitha këto
dhe plot gjëra të tjera nga jeta e sotme,
bashkë me këtë vjershë që shkrova tani
në mbrëmje
janë një shkak
të të dua më tepër.

Don Kishotit

Të dua ashtu siç je, me kalin e shpatën
ngjeshur.
Në bëmat e tua s'ka asgjë prej Krishti
as prej Jude;
bëmat e tua janë të ndershme.

Nuk qesh dot kur të shoh me fytyrë të
gërvishtur
e yniformë të shqyer
prej ndeshjes së pafajshme me mullinj të
e erës, nuk qesh dot.
E di, pa u trembur do të suleshe ti
dhe po të të dilnin përpara ciklopë
vetëm për të bërë diçka që të të afronte
më shumë me Dylqinjën.
Vetëmohimi yt njerëzor deri në fund!
Dashuria fitohet. Kush s'është i zoti,
vdektë pa dashuruar!

Don Kishotit

Këtu e vendose vetë gurin e kufirit,
i shtyve njerëzit të nxjerrin çfarë fshehin
në shpirt
para provës në qeshin a trishtohen
me fatin e bëmave të tua.

Rritja

Qytetit tim të lindjes; B. Currit

Moshatari im.

Fëmijëria jote —

*kinemaja e vogël me dërrasa pishe,
në fëmijërinë tënde —*

fëmijëria ime duke parë film.

Si dy binjakë u rritëm.

*Nëpër fotografitë me ngjyra të revistave,
që sillte babai në shtëpi,
unë shpesh shihja qytete të mëdha
me bulevarde të gjera,*

*parqe arkeologjike,
teatro,
statuja.*

me njerëz shumë e me shumë vetura.
Nga një trishtim i pakuptimtë që ndieja
për rrugët e tua,
e urdhëroja veten të mos i pëlqeja.

Shumë vite më vonë, tani,
kur te ti kthehem gjithnjë e më rrallë,
mysafir,
nisa t'i kuptoj mbrëmjet e tua të dikurshme
me muzgjet e heshtura jo si muzgje
qytetesh,
po as si muzgje fshattrash nuk ishin,
siç ishin edhe rrobat e mia:
triko sintetike, pantallona kadife, opinga,
diç kisha e diç nuk kisha për t'u dukur
fëmijë nëpunësi;
ndaj, edhe më shumë se prej varfërisë,
prej kësaj të dhimbsesha.

E ja ku u rritëm.
Me njëri-tjetrin përsëri ngjajmë si binjakë.

Do të rritemi prapë.

1976-1986

Këngë për veten

Jam njëzet e pesë vjeç.

Në moshën kur rreth syve,
vështrimi i ngulur mbi faqen e botës
bën rrudha të vogla.

Për të hyrë më thellë,
për të shkuar më larg
duhet parë se ç'fshihet në zemrën e saj.

Ky harrim i vëmendshëm mbi gjërat e
mëdha
nuk erdhi tek unë befas sot.

Bashkë me numrat e ndërruar të këpucëve,
pantallonave të shkurtra,

këmishëve të ngushta
çdo viti që iku i lashë fytyrën time imazh.

Kur një nga një më braktisën lodrat e
thjeshta
nisa të luaj me gurët dhe tokën.

Pastaj erdhi koha të flas me erën,
me shiun e gjethet e pemëve.
Gjuha ime përsosej, përsosej pak e nga
pak.

Ditë pas dite, vit pas viti
në rrugët që shplekste oborri i shtëpisë
më rëndë i ndieja të më kumbonin hapat.
Mbërthyer në pyetje tërheqja pas vetes
gjithçka më dilte përpara.

Dhe gjuha përsosej, përsosej
në mundimin të shprehë deri në fund
vetëm urrejtjen dhe dashuritë njerëzore.

Sa herë kujtoja se lodrat
mbetën diku larg,
në fëmijëri
dhe loti nostalgjik afrohej te syri,
ato lëviznin brenda meje, më thoshin një
fjalë:

— Ne s'ikim, s'të lëmë.

Prej nesh, si prej detit që s'fle,
dalin dëshirat e reja e rriten.

E tani njëzet e pesë vjeç.

*Me rrudha të vogla rreth syve,
Në imazhin që jap për vitet që ikin
s'lë rrudhat e vogla*

*as thinjat,
lë vështrimin që rend drejt zemrës së
tokës e qiejve,
lë shpirtin.*

*... Dhe eci, eci, eci;
ende jam në fillimin e jetës.*

1983

Si fëmijët

Si fëmijët, e dashur,
si fëmijët e mitur jemi të dy,
si fëmijët që hipin në një fije peri,
kalojnë nëpër tehun e briskut
e kur u thërrasin
prapë s'kthehen mbrapsht.

Si fëmijët, e dashur,
si fëmijët e mitur u bëmë të dy...

Në rrugë

Syri e lëshon dritën te hapat
dhe hapat masin mëngjesin.

Ja, ky i sotmi më dha pak trishtim
me bukurinë e një vajze
që më nxori përpara;
ika shpejt, pa e kthyer kokën pas.

Kush tjetër mund të të bëjë
ta nisësh ditën kaq bukur
veç rrugës?!

Kalimtarë të nxituar, mos e hidhni në
rrugë
as fijen e djegur të shkrepse!
Bujaria e fytyrave të panjohura
të njëri-tjetrit
duhet nderuar.

... Dhe syri e shton dritën te hapat,
dhe hapat ia masin ngeshëm
bukurinë mëngjesit.

Gjinnazistja që shkruan vjersha

Nëna mburr vëllanë e vet se punon në
komitet.

Për vëllanë e vogël
daja te makina e ka madhështinë.

Ajo vetë kujton gjithnjë disa ditë të largëta
kur daja ishte mësues gjuhe në fshat
dhe shpesh të dielave, me shkrimtarin
Jakov Xoxa
shkonin tutje, nga pylli për gjah.

Motiv i përditshëm

Besoj te dashuria e njeriut për punën që
bën,
fryt' i kësaj dashurie përsoset përditë —
mrekulli!
Vetë bota përsoset kështu, njeriu bëhet
më trim,

sepse bëhet më zot i duarve të tij.
Dhe kaq mjafton për të kuptuar se Akili
s'ka pasur kurrë ndonjë thembër magjike.
Forcën Akili e kishte vetëm te krahët,
te shkathtësia për të zotëruar ushtën e
shpatën.

S'pat lindur i tillë, u bë;
unë e di, i janë dashur muaj e vite
stërvitje

Thembrën magjike
Homeri e zgjodhi veç si figurë të rrallë
poetike

*për t'ua thënë njerëzve sa më bukur,
sa më bukur t'i joshte te mendimi:
nuk ka asgjë të paarritshme...*

... të bëjë të dashurë e të dashurë të tjerë
... të bëjë të dashurë e të dashurë të tjerë
... të bëjë të dashurë e të dashurë të tjerë
... të bëjë të dashurë e të dashurë të tjerë

... të bëjë të dashurë e të dashurë të tjerë
... të bëjë të dashurë e të dashurë të tjerë
... të bëjë të dashurë e të dashurë të tjerë
... të bëjë të dashurë e të dashurë të tjerë
... të bëjë të dashurë e të dashurë të tjerë
... të bëjë të dashurë e të dashurë të tjerë
... të bëjë të dashurë e të dashurë të tjerë
... të bëjë të dashurë e të dashurë të tjerë

... të bëjë të dashurë e të dashurë të tjerë
... të bëjë të dashurë e të dashurë të tjerë
... të bëjë të dashurë e të dashurë të tjerë
... të bëjë të dashurë e të dashurë të tjerë

Borxhi i babait

Rruga, fleta e bardhë ku shkruaj,
mjegulla e mbrëmjes,
përkëdhelja intime e gruas,
mëngjesi me dritë të kulluar,
korja e pjekur e bukës
si lëkurë pëllëmbë e burrit,
dera e çelur e shtëpisë,
këpucët me thembra të ngrëna,
tavolina e zyrës, belbëzimet e djalit,
dielli i mesditës,
replikat me shefin, shiu i verës,
pikëpjekjet me shokët
dhe shumë e shumë gjëra të tjera
që mbushin jetën time
përveç lidhjes së tyre të përgjithshme
kanë edhe një lidhje të vetën.

Ati im që je larg, me ç'postë të ta dërgoj
pjesën që të takon nga gëzimet e dështimet
e mia?!

Teatri i kukullave

Aty, kukullat-karikatura të bukura
kafshësh —
flasin me zë njeriu,
punojnë, thurin intriga,
dhe sipas kalkulimit ekzakt të atyre që u
japin zërin
të ligjtë bien patjetër në lak në aktin
e fundit të pjesës,

të mirët
u japin dënim kapital
nën brohorima e tinguj marshi triumfal.

Unë e çoj djalin aty të mësojë që tani
se jo vetëm ujku, jo vetëm dhelpra,
po edhe ai druri i plepit që duket i butë
e krejt memec

dhe gjithnjë zbardhon, si nën dritë dielli,
si nën dritë hëne,
pa kundërshtuar kurrë, i bindet gjithkujt,
bash te nënshtrimi i vet e ka përherë një
pabesi.

Le ta shohë djali
se jeta e pyllit nuk është kurrë kaq e qetë
sa ç'duket kur shëtit nëpër të të dielave,
apo mbledh lule farfuritëse lëndinave të
tij.

Fytyrë burri

Brezit tim, rinisë së Shqipërisë në 45-Vjetorin
e Partisë

P O E M Ë

I.

Fytyra ime s'ka enigma. Është fytyrë
burri.

E pafshehur kurrë,
e pambuluar edhe në gjumë,
me sytë që ruajnë në të gjitha stinët
ajrin e kthjellët të marsit
dhe me lëkurën e vet të hollë si cipë
ujërash,
ç'ka për të thënë për kohën dhe njerëzit
e thotë.

Ndaj fytyra ime s'ka enigma,
s'e njen vuajtjen nga mbytja e fjalës
në gjoks.

(E inem:

frymëzimi i pafat
vdekjen Migjenit më shumë se gjithçka ia
afroi,

sepse aty ish koha me sterrimin e plotë të
saj.

Hapësira e poetit

ish për fluturime të mëdha, të bukura,
për dashurinë e brishtë

që e lodh padurimi i pritjes,
po s'e vret dot plumbi.

Është e natyrshme, as i madhi Migjen

kufomat e këngëve të pakëndueme

s'mund t'i mbante gjatë në vete;

s'ka gjë më të rëndë, më makabre

se kufomat e këngëve).

Fytyra ime

— fole e frymëzimit me fat —

njerëzisht trishtohet në dhimbjet njerëzore
ashtu si gëzimeve njerëzore

njerëzisht u jepet.

Jo mosha, se mosha ka cak,

para jush rininë time

me këtë frymëzim e mas;

aty është magma

që koha ma mban përherë të zjarrtë.

Aty fjala ime merr udhën e vet.

Fjala e thënë, fjala e thënë deri në fund
është statujë madhështore e lirisë,
statujë-simbol i ëndrrës më të lartë
të njerëzimit,
në të është jeta vetë
që nga ulja e shpenguar në sofrën e bukës
deri te diskutimi popullor i Kushtetutës.

Statujë madhështore, statujë tragjike,
mijëvjeçarët e vendit tim t'u bënë theror
dhe populli me kështjellat e veta,
arat,
malet,
me këngët ku ruante të mos ia rrëmbenin
të fshehtën e ringjalljes,
sepse dheu s'e treste besën e pambajtur
të birit për nënën,
me nuset shtatzëna, shtojzovallet
t'u bënë theror ty, statujë e lirisë sime, —
mundësi e fjalës për t'u thënë pa u vrarë
me heshtje
as me krisma pushkësh.

Kur erdha në jetë,
unë të gjeta në këmbë.
Që ditën e lindjes
fytyra ime qëndroi para teje,

t'u dha e tëra,
t'u bë dritë,
premtim gjaku i ëndrrës së prindërve,
gjyshërve,
premtim i ëndrrës së përtërirë të
dëshmorëve

të cilët, vite më parë,
kur vetë nëna ime jetime
ishte çupë një pëllëmbë
dhe pas betejave të partizanëve
brinjave e përrenjve mblidhte
gëzhojat e pushkëve
e lodra të çuditshme shpikte me to,
ata ma kishin shkruar që atëherë
me të kuqe në ballë
amësinë e të gjitha ditëve që më prisnin,
sigurinë se do të bëhesha edhe vetë baba,
pastaj gjysh e stërgjysh,
më kishin shkruar në ballë: 8 Nëntor 1941.

Unë të gjeta në këmbë, vërtet.
Po s'erdha te ti si vizitor kureshtar,
as nuk të mora pas në jetë
si kujtim të rrallë.

Ti ishe gatitur për mua,
unë linda për ty —
jemi Një.

Të falem, statujë e fjalës së lirë të rinisë,
fytyrën time,
fytyrën e mrekullueshme të brezit tim,

këtë fytyrë pa enigma, pa mundime të
ta jap për emblemë. fshehta

II

Fytyra ime, fytyra jote, e dashur, fytyra
ku sinjeritetin kurrë s'na e morën jonë,
për naivitet të moshës,
rri përballë njerëzve, thashë, e pafshehur
dhe vendos e para lidhjen time me ta. kurrë

Jo si ambasadore, gjithnjë e merakosur
për të gjetur gjithnjë saktësisht fjalën e
duhur,
(gjuajtësit e gabimeve të mia të pafaj
s'i mbuloi me lavdi koha ime,
i gjykoj rreptë),
as etiketë,

fytyra ime s'ka asgjë për të hedhur në
treg.
Thashë, fytyra ime, fytyra jote e plotë, e
dashur,

fytyra jonë
lindi në kohën kur mund të jetë
deri në fund e singertë.

Dhe kjo s'është pak.
Nuk është pak të mos tretesh prej frikës,
kur nga çasti që vjen nuk dihet se ç'pritet,
të shkosh rrugës pa i fshehur duart as sytë
nga ajri as nga njerëzit
që të kalojnë në krahë,
të kesh përzënë prej vetes hijen e verdhë
të servilizmit

dhe shtirjen,
me fjalën «hierarki» të qeshësh me përbuzje
si me fjalën «zotni», «zonjushë»;
nuk është pak
të mos puthesh prej buzësh që s'të duan me
shpirt

dhe as të mos puthësh kërrkënd
që, sa të ndahet prej teje,
me shpinën e dorës të fshijë
gjurmën e ngrohtë që buzët e tua aty
kanë lënë.

Dhe kjo s'është pak, dhe kjo s'është pak
kur sot, mbi rruzullin e vogël tokësor
(Sa i vogël për tërë atë dhimbje,
çudi, si s'çahet,

si s'bëhet copë e thërrime!)
miliona moshatarët e mi,
moshatarët e tu, e dashur,
ditë edhe natë, si tatuazhë të tmerrshëm
në fytyrën e vet, trotuareve të hirta
endin plagë të përgjakura nga këpucët e
policëve,

ndërsa ëndërrojnë të shkruajnë në ballë të
njëri-tjetrit
me gishtin delikat të të dashuruarit
oraret e fshehta të takimeve,
takime ku asnjë komplot e intrigë nuk
thuret
si në bisedimet e fshehta të presidentëve,
nëse edhe aty flitet për armët atomike,
luftën e yjeve,
kjo do të thotë
se ka njerëz që i janë përkushtuar
deri në pikën e fundit të gjakut
pavdekësisë sate, moj botë;
të shkruajnë emrin e atdheut të tyre,
psh Palestinë apo Kili,
të shkruajnë moshën
jo për të zëvendësuar kontrollin brutal
të letërnjoftimeve
në të gjitha udhëkryqet,
por që ta shohin nënat
dhe në mbrëmje vonë,
me buzë të dridhur prej gazit të brendshëm
t'ua tregojnë baballarëve,
të shohin dallëndyshet e kthyer nga larg
(ndoshta edhe nga vendi im),
dhe lulet me petalet e djegura si qerpikë
demonstruesish
nga tymrat e bombave lotsjellëse,
ta shohin gurët e bardhë të shtëpive,
rrugët
dhe drurët ku djemtë mbështesin butësisht
shpatullat

që të mos u merren këmbët
në çastin e shkurtër të përçafimit me
vajzat.

Thashë, fytyra ime, fytyra jote, e dashur,
fytyra jonë

lindi në kohën

kur mund të jetë deri në fund e çiltër.

Pra, kjo s'është pak,

fytyra më lidh e para me njerëzit e mi,
u bëhet gëzim në gëzimet e tyre të shumta,
në dhimbje u bëhet kurajë,

ashtu si mijëra fytyra të bukura, përditë,
mbi fytyrën time, mbi fytyrën tënde të
plotë, e dashur,

gazin e paçmuar e shtojnë bujarisht.

Në nusërimin e vet burrëror para botës

fytyra s'duron,

më tradhton edhe atëherë kur mendoj se
s'duhet,

llogaritë e vogla meskine m'i prish;

ndryshe nga dora, nga fjala

njeriut të poshtër s'pranon t'i jepet asnjë
çast.

Ndaj,

me të jam grindur shpesh,

e kam marrë më shpesh inat

dhe pastaj,

burrërisht ia kam ditur gjithmonë për nder.

Pasqyrë për ty kam sytë e bashkëkohësve,
fytyra ime,
pasqyrë besnike e ndershmërisë sate.

Kur ata janë të kthjellët,
të qeshur në përshëndetje
unë e di, kanë parë veten te ti,
në rrudhat e imta,
të porsashtrira përgjatë ballit,
kanë lexuar metaforat e pashkruara ende
të vargjeve të mia të lira,
metaforat me dritë të vargjeve të mia të
çliruara.

Aty, sy për sy me mua, i kanë thirrur së
nesërmes
nga padurimi ta lajmërojnë se unë, ti, e
dashur,
ne, bijtë e autorëve dhe personazheve të
këngës «Dalëngadalë po vjen behari»
për beharin që erdhi siç e deshën ata
shkojmë me miliona këngë ngarkuar;
e nesërmja vetëm pentagramet të bëjë
gati.

(Lajmërojeni:

s'është fjala për fletore të zakonshme
muzike,
ne, këngën tonë,
mbi projekte gjigante kombinatësh e
shkruajmë,
mbi projekte hidrocentralesh e qytetësh
të bardha).

I betohemi në nderin e tërë limonave e
portokajve si diej
të bregdetit,
në nderin e Krugës së Rinisë
që, si motër e madhe, e paplakur kurrë,
u prin në ngjitje, u vë emrin e vet në krye
tërë rrugëve tona në mal e në fushë,
hekurudhave.
nëpër të cilat ka 40 vjet që udhëton,
rend e s'lodhet
gëzimi i ëndërruar i Shqipërisë,
në nderin e tymit të kaltër të uzinave,
në nderin e pikës së rëndë të lotit
ditën që u ndamë me Enver Hoxhën,
në nderin e pëshpërimave tona në veshin
e vajzave
mbrëmjeve
nga droja mos trembim yjet dhe rrënjët
e luleve,
se në të gjitha këto është nderi i fytyrës
sonë
të burrëruar,
i betohemi të nesërmes në atë nder të
shenjtë
se shkojmë drejt saj si lumenjtë drejt detit,
të palodhur
e pas çdo hapi më të mbushur.

Fytyra ime,
e denjë të rrish përballë njerëzve të mi,
përballë historisë së tyre të lashtë
dhe përfytyrimeve që kanë për të ardhmen,
fytyrë e denjë
të ngjitesh në tribunën e Kongresit të
Partisë,
burrërisht të dëgjosh, burrërisht të japësh
fjalën.

Fjala jote me peshën specifike të mendimit
komunist
nga lartësi e asaj tribune
vitet e ardhshme i afron e u thotë:
«Sipas urdhrit suprem të Partisë
ju do të bëheni të tëra begati e Shqipërisë.
Urdhri i saj është urdhër i historisë,
nuk bëhet dysh».

III

Fytyra ime e pafshehur kurrë,
e pambuluar edhe në gjumë.
Dua ta pyes ç'e mbron,
ç'ia ruan lëkurën e hollë
e sytë e kthjellët
sot, kur botën më shumë se githçka e
shëmton
dhunimi i fytyrës së njomë të rinisë

vetëm që ajo të ketë vështrim të turbullt,
vetë koha të rrjedhë e turbullt aty,
ashtu e turbullt të ikë në pakthim.

Unë dua të di fytyrën time ç'e mbron.

Zëri i parë:

Në fytyrën tënde janë malet,
malet që drithërohen vetëm në puthje
me qiellin,
lumi i kaltër i vendlindjes,
ai lumë që rrëzohet nga majë
shkëmbinjtë
dhe poshtë mblidhet prapë në shtratin e
vet,
bëhet lumë, lumë i kaltër e rend drejt detit,
vjollcat që edhe nëpër larat e borës do
çelin patjetër,
pa u trembur nga mëngjeset me ngricë
e netët me brymë,
veç të mos i lënë ditë e para të marsit
të ikin pa lule.

Zëri i dytë:

Gjyshi yt, që edhe kur po vdiste
urdhëroi ta nxirrnit në oborr.

Ish e vogël shtëpia, tepër e vogël
lamtumirën e tij prej gjyshi burrash
s'e nxinte dot.

Burrërimin tënd, të vëllezërve e shokëve
të tu
ai s'e mati si dikur
me sa herë dridhen mustaqet nën buzë,
i mjaftonte nxitimi yt i mëngjesit
për të shkuar në punë
dhe qetësia e çlodhjes kur ktheheshe nga
puna.

Ai iku dhe të la për fytyrë
mësimin e jetës së vet:
«Puna është nderi dhe lavdia e burrave.
Mos ardh të kurrë puna te ti,
tërë jetën shkojsh ti te puna»!

Zëri i tretë:

Ç'ndien
kur me burra të panjohur përshëndetesh në
rrugë
dhe, për të mos mbetur prapë të panjohur,
të thonë, duke tundur kokën me flokët e
thinjura:

«Ti je biri i filanit,
babanë tënd e kam shok».

Në fytyrën tënde kanë parë tiparet e tij.

Babai, për të cilin në të gjitha fletanketat
dhe dokumentet personale
me krenari të pafshehur ke shkruar:
Anëtar i Partisë së Punës të Shqipërisë.

Zëri i katërt:

E dashura jote, vajza me sy të blertë,
ruan në kraharorin e vet
të fshehtën e kthimit të dimrit në pranverë
dhe të pranverës
në vjeshtë.

Jo se ka trill të luaj me stinët,
ajo stinëve u jep vajzërisht jetë.

Dhe ti vetë kur i the: «Të dua»,
i the: «Tani bota u bë dy herë më e madhe,
dhe më larg do t'i shtyjmë kufijtë e saj
nesër, pasnesër,
sepse jemi bashkë,
jemi të paepur
siç janë vetëm njerëzit lirisht të dashuruar».

Kori prej mijëra zërash:
(refren)

*Ti erdhe në jetë në një kohë të re
kur çdo gjë kish marrë emrin e saj,
toka-tokë, liria-liri, gëzimi-gëzim
dhe vaji, sado i dhimbshëm, vaj.*

*Ti erdhe në jetë kur e vërteta kish fituar,
shtegu i triumfit të saj ish çelur
për të mos u mbyllur më kurrë.
Ti shkove tek ajo për t'u bërë martir
e zot i përjetshëm
dhe asgjë në jetë veç së vërtetës nuk të
bën burrë.*

*E vërteta të mbron. Rroftë e vërteta!
Rrofshin burrat që i bëhen mburojë!
Me faqe të dirsur, me faqe të padirsur,
me faqe të vrarë nga puna e moti
këta burra dheu të rrojnë!*

*Sepse koha do fytyrën e tyre,
do syrin e tyre t'i shpojë tejmbanë
gjithë vjetërsirat, burokracirat,
nga zemra e tokës në qiell të ndihet gjëmimi
i gjakut që në deje kanë.*

Unë e di, e di, e di
ku 'e merr pavdekësinë fytyra ime
dhe rri e pafshehur kurrë,
e pambuluar edhe në gjumë.
Sepse edhe në ëndrrat e mia më intime
është dita që vetë ia bëra ceremoninë e
përcjelljes
pa asnjë brengë pendimi,
është dita që vjen nëpër udhën që i kam
çelur vetë.

Nëntor, 1986

E Bukura e Dheut

Ua di për nder të parëve të mi
që mundën të të ruajnë në jetën e tyre.
Të bënë një shtëpi me dërrasa pishe në pyll
dhe netëve të zeza të ruajtën prej shtrigave.

Të mbajtën këtu, në tokën e tyre, mbi
dheun e murrmë
në atë kohë
kur gjithçka pasqyrohej përdhunshëm
në qelqet e pallateve të rreme të qiejve.

Ata të rrëmbyen nga mosqenia,
të dhanë frymën e tyre të ngrohtë
e të shenjtëruan si grua,
ua di për nder!
Ndryshe s'do të njiheshim bashkë,
s'do dashuroheshim
sikur në vend të emrit që ke, të quheshe,
për shembull:
E bukura e deteve apo e qiejve.

Tregim

Ecim në rrugë gjyshi me nipin e vet
përdore. Nipi serioz,
gjyshi me një gaz vallëzues te sytë.
— Tani, o gjysh, — thotë nipi, — e dua
tani

barin magjik që të bën burrë.
Gjyshi dëgjon dhe hesht
me gazin vallëzues te sytë.

—Prit, — i thotë —
më duhet edhe pak kohë.

Prit!

Të shoh si do të dalë burrërimi i tyt eti
tani që ka në duar jetën.
Në barin që do marrësh ti
të heqim ç'nuk i ka bërë mirë atij.

Atë çast unë pata dëshirë
të njihja babanë e djalit, të mësoja:
ëndrrën për t'u bërë burrë
ai apo gjyshi ia kishin zgjuar së pari?

Fëmija me gjyshin ecin në rrugë.
Për të mos rënë,
mbajnë njëri-tjetrin përdore.
Tutje, në furrën e ndezur të perëndimit
gatuhet bronzi
për burrat që do t'i meritojnë statujat.

Frika e gënjeshtërt

Në m'u ndaltë një ditë zemra
dijeni, as nga sëmundja s'ka ardhur,
as nga pleqëria.

Në trupin tim të fortë,
të rrahur nga dielli e era,
vdes vetë vdekja.

Por, u bënë kaq ditë që trembem,
trembem se nga çasti në çast
do të më ndalet zemra.

E pra, as sëmundja s'ka ardhur,
as pleqëria.

Druhem se zemra ime e vogël
do të harrojë të rrahë,
ajo, e shkreta,
e hutuara nga dashuria.

Burokrati

(karikaturë)

E thirri vartësin dhe i tha:
— *Të pres në zyrë pas gjysmë ore.*

Pas gjysmë ore,
vartësi qe aty. fiks,

Me sytë tretur diku larg
tha shefi prapë:
— *Në njëmbëdhjetë kemi mbledhje.*
Tani në punë,
mos humbni kohë!

Në njëmbëdhjetë
të tërë u mblodhën
për t'ua kujtuar edhe një herë
të përgatiteshin me shkrim
për mbledhjen që do bëhej
nesër.

Në malet e Jugut

Atje ku kam lindur malet janë ndryshe.

Vërtet të rënda,

vërtet të larta,

me majat në re,

po unë fëmija luaja me to,

u ndërroja vendet,

i ulja,

i ngrija;

me bjeshkët përditë

unë krijoja gjeografinë time të re.

Dhe malet këtu të tëra i kanë:

po aq të rënda janë,

po aq të larta,

bujarisht i presin e përcjellin miqtë

e prapë mua s'më ngjajnë —

para tyre jam e s'luaj dot me to,

nga vendi dot nuk i lëviz.

Ngaqë s'jam më fëmijë?...

Nëna

Nëna, e heshtura,
shkon e nga shkon, por prapë aty është,
në ajrin që duket dhe s'duket njëherësh,
në rrembat e gjakut tonë, në zemër.

Në rrugët ku hyjmë, të mëdha e të vogla,
kudo shkojmë,
kudo ecim,
para se të vëmë këmbën ne,
sa mban
e provon këmba e nënës.

Aty ku mund të na shfaqen sirenat
na zë veshët,
aty ku duhet të tendosim harkun,
të marrim në shenjë
na bëhet forcë dhe mëri.

Antifetare

*Sikur në vend të Krishtit e Muhametit
në Bibël e Kuran
të përshkruhej fati tragjik
i dashurisë së Tristanit dhe Izoltës,¹⁾
njerëzit e mirë,
banorët e pavdekshëm të rruzullit tokësor,
do ta kishin shumë të vështirë ta përzinin
prej vetes
idenë e zotit.*

1) Personazhe të një legjende të njohur mesjetare panevropiane, ku tregohet për dashurinë që nuk e ndan dot as vdekja.

Elegji për të rënë nga bora

*Me ç'ju ngjau bora atë çast?
E deshët a e nëmët bukurinë e saj të
bardhë?*

*Thonë se vdekja vjen ngadalë,
ta tregon dhe një herë përrallën e jetës,
të mban dhe një herë te gjërat e bukura,
(e unë prapë ju pyes:
— Metaforat e borës ju erdhën ndër
mend?)
të çmалlesh e të mallesh
me dashuritë e shkuara.*

*Thonë... Po ju vetë pse s'thoni një fjalë?
Kë deshët më shumë t'ju vinte pranë?
Gruaja?
E me kë do rrinin fëmijët?*

Fëmijët?

Të mirët, si do dilnin jashtë në atë ngricë?!

Shokët?

Shokët le të vijnë, kur të qetësohet bora.

Kur ju nuk folët, fola unë për ju.

Thashë:

— Ata shkuan te vdekja pa dashur,
s'u qe bërë jeta barrë, jetën e deshën,
ndaj s'ndenjën dot brenda se nuk duruan
që jeta të ligej, të merrte plagë.

Thashë:

— Vdekja u erdhi krejt pabesisht,
s'i theu dot, s'i mundi
t'i bënte ta nëmnin bukurinë.
Gruan, fëmijët e shokët s'i thirrën,
nuk donin vdekjes t'ia sillnin pranë.

*Ju më dëgjuat e nga poshtë,
atë çast
me dritën e syve të pambyllur
shkritë borën përçark.*

Janar, 1985

Etyd i vogël për shpatën e rëndë të Gjergjit

... Dhe thonë se shpatë e Gjergjit ish e
e rëndë sa pesë burra të sotëm s'e ngrejnë
njëherësh.
Ne e besojmë, e besojmë, patjetër ashtu ka
dimë ç'nyjë e historisë u desh të këputej
me tehun e saj...

Pishat nëpër rrugët e kryeqytetit

Shtëpitë — me gurë e gëlqere të bardhë,
çatitë — me tjegulla prej baltës së kuqe,
trotuaret — me pllaka çimentoje gri;
nga të qëndruarit gjithnjë në shi e në
diell,
bronzi i statujave është bërë i platintë.

Në anë të rrugës, pishat e blerta,
me gishtërinjtë delikatë të halave,
shpupurisin lehtë flokët e kalimtarëve
në këtë mesditë të zakonshme dimri.

Që nga sytë e njerëzve, me të blertën e
butë
pishat ngjyrosin tërë peizazhin,
shkruajnë mbi të biografinë e vet,
tregojnë të fshehtën që i shtyu të zbresin
nga mali.

Vargje për karrigen e burokratit

Dru i shkretë,
dikur ka qenë plep!

Ke pasë një diell që të ngrohte
dhe një fole ku mblidhje zogjtë;
ke pasur erë, ke pasur shi
dhe vit për vit nga një pranverë,
dhe vit për vit nga një vjeshtë.

Atëherë, atëherë kur ishe plep!

Tani nën dritë llambe neon,
ti, dru i lyer me bojë të verdhë,
i ngrohur me kalorifer
nën peshë burri 70 kile.
në mbledhjet e gjata kërcet.

Dru i shkretë,
mbi ty u shkua një copë jetë,
ai burrë u bë dhe me pak bark,
harroi shumë gjëra që kish pasur.

Po ti, po ti nuk munde, jo
të ngrije zënë,
t'i thërrisje: «Ç'bën?».

Oh! Kishe harruar edhe vetë
se dikur ke qenë plep!

Trilli i një dite janari

Si të të sjell pranë tani që kam mall?
Ka rënë borë e madhe sa dhe rrugët janë
zënë,
bën ftohtë sa dhe zogjtë tremben të dalin,
fryn erë sa dhe pemët duan t'i fshehin
degët.

Po unë të dua tani e vetëm tani.

Në s'ardhsh, di vetë si të të sjell:
Do dal jashtë, do mbledh borë,
unë që s'gdhend dot në gur të fortë,
në borë me një gisht fytyrën tënde e
gdhend.

Nga inati që s'erdhe vetë,
do të rri sa të çmallem një çast
pastaj do të të lë vetëm, atje, në oborr.

Por, ah! E di, që tani e di,
inati im do të të bëjë edhe më të bukur;
era tërë natën do të t'i krehë flokët,
ngrida do të të bëjë me sy të jeshiltë.

Unë prapë po të them, nga inati i madh,
do të shkoj të fle, të më ngrohë një ëndërr
që e di, nesër do ta sjell ty,
të ta jap e të të bëj me shpirt.

Motra

Shoku do e s'do të më thotë diçka:
Motra shpesh vjen pak e hutuar brenda,
kërkon një hije të vogël
që s'ia jep dot dhoma
të fshehë fytyrën e skuqur.

Gjen një punë të papunë
me shpinë nga ne
e s'thotë një fjalë.
Druhet mos e trembë fluturimin e zogut
që sapo i la mbi buzë i dashuri i saj.

Unë që s'kam motër
mendoj për të dashurën time me vëlla.

Grupi artistik i minatorëve

*Dikush u tha të dilnin në skenë
me rrobat e punës,
të ndiznin llambën e karbitit në ballë.*

*Po ata thanë:
— Rrobat i veshim ne, jo kënga, jo vallja,
minatorë s'na bën llamba e karbitit,
s'na bën mushamaja.
Nëse vetë kënga s'ndizet nga zemra,
gjithë dinamitin të mblidhëm
s'do të mund të shtonim një tingull atje.*

... Dhe zgjodhën rrobat më të mira.

Pleqtë

Veshur me çorape të trasha leshi,
prapë te këmbët kanë ftohtë.
Dhe shajnë zjarrin, drutë e lagura
që të mos përmendin moshën.

Dhe bash atëherë kur e ndiejnë më fort
të ftohtin e këmbëve, reumatizmën e
nuk e di pse kanë dëshirë të flasin
dhe tregojnë më bukur se kurrë.
gjunjëve
për rininë e tyre

Mësimi im i parë për luftën

*Kuptimi i kësaj fjale hyri në jetën time
kur ende s'e dija shkrimin e leximin e saj.
Dora e këputur e fqinjët tim të plakur...*

*Pas tingujve të saj
si pas kolonash të padukshme
më fshiheshin ata gishtërinj që s'i pashë
kurrë
e prej andej më flisnin, më flisnin
me një gjuhë të ashpër si kockat e thyera,
kur ende fjala s'e sillte dot tek unë
dhimbjen,
më flisnin, më flisnin.*

*Aty mësova se ka njerëz në botë
që për gjakun mendojnë si për një pellg uji
në rrugë;*

me po atë lehtësi, me po atë shpërfillje
mund të qeshin, të luajnë,
duke u tallur me të, ta derdhin
e prapë të luajnë, e prapë të qeshin.

Se ka njerëz të tjerë
që përpara gjymtimit tragjik të botës
vënë gjymtimin e dhimbshëm të trupit të
tyre
e bota të ecë, jeta të ecë
mes dhimbjeve e gëzimeve të njerëzve të
shtrenjtë
duke flakur jashtë çdo çast e çdo ditë —
armiqtë.

Ëndrra vajzërie

1.

Ditët janë pikla dielli,

netët janë pikla hëne.

Në dritën e tyre

*si në një pasqyrë të paanë
duket e zhduket një fytyrë.*

E unë bëj ta njoh,

e unë bëj ta njoh!

Ka diçka prej meje te balli,

te buzët,

tek ëndrra,

te sytë.

E unë bëj ta njoh,

e unë bëj ta njoh,

fytyra ime është a fytyra e atij?!

2.

Do të vijë ai nëpër një rrugë të gjerë,
të gjerë.

Prapa tij do lëvizë horizonti
me malet, me fushat, me lumenjtë e lehtë.
Se a mund të vijë ai ashtu, thjesht?!

Mbi flokët e tij,

mbi duart e tij
do të zbërthehen gjithë ngjyrat e qiellit,
do ta bëjnë një çast të padukshëm
të mos më shohë mua të skuqur.

Do të vijë ai nëpër një rrugë të gjerë,
të gjerë
ku unë s'kam shkelur kurrë.

3.

Do t'i them... Ç'do t'i them?

Ai i njeh më parë fjalët e mia,
të tëra mendimet e mia i njeh.
Dhe pse kurrë s'më ka parë,
dhe pse kurrë s'më ka folur
ai të gjitha të fshehtat e mia i njeh.

Do t'i them...
Ç'do t'i them?

Do t'i them sa gjatë e kam pritur,
si kanë rendur stinët,
si kanë rendur vitet
për të ardhur kjo ditë më shpejt.

Oh! Po si t'i them?
Si e paskam pritur
Ku e paskam pritur?
kur ka qenë me mua?!

Dritat nëpër rrugët e qytetit

Qyteti fle
me dritat e rrugëve ndezur,
si sy grash të posaputhura me burrat
që s'kanë gjumë nga dëshira t'i shohin
si flenë ata
me fytyrën e tyre nëpër ëndrra.

Qyteti fle
me dritat e rrugëve ndezur.
Rrugët,
rrugët s'flenë dot
nga malli për njerëzit.

Kushtim rilindësve

*Nata dhe dita mbërthyer keq
në dy brirët e hollë të dhisë.*

*Çfarë drite kish dielli mbi kokën tonë?
Nga lindja na vinte ashtu, krejt i zbehtë
dhe skuqej kur ikte në perëndim.
Mbi kokën tonë, mbi kokën tonë
çfarë drite kishte?*

*Dita dhe nata, vera dhe dimri
hutuar nga sytë e ligur të njerëzve.
Shtëpisë nga duhej t'ia kthenim dritaret,
nga lindja e zbehtë
a perëndimi i përflakur?*

*Kështu, ditë pas dite
çoroditjen shekulli po e linte pas.
Burrat s'kishin kohë ta vrisnin me fjalë.*

Burrat u nisën për Fushëkosovë.
Me hapin e tyre të rëndë
si mbi barin e djegur të verës, shkelnin
mbi vendimet e zeza të supershteteve.

Shqipëri! Shqipëri!
S̄a mundim t'u desh
të shkundje nga supet pesë shekuj të rëndë,
shekulli i ri të të gjente në këmbë!

Djali im sot pa detin për herë të parë

*Djali im sot pa detin për herë të parë:
Nuk di me ç'i ngjau, por, nga stepja,
harroi dhe dy fjalët që kishte mësuar.
I ngurtësuar në krahët e mi qëndroi,
qëndroi gjatë.*

*Dhe kur, më në fund,
ndjeu nevojën të thoshte diçka
i doli veç një dridhje e lehtë buzësh.
Ktheu kokën nga unë
e nisi të qajë.*

*I desha lotët e tij, s'e pajtova, e lash në
vajë.
S'ishin lot si përherë, ishin lot inati.
Djali im —*

foshnjë që ende s'është ngritur në këmbë,
paska sy të hahet me detin,
me jetën dhe me vdekjen do të ketë sy të
hahet.

1984

Dimërimi i dhenve në vendlindjen time

Nata e gjatë e dimrit,
nata e verbuar me stuhi dëbore
më shumë se për këdo është pak e
për fëmijët e urtë të barinjve. trishtuar

Ata kërkojnë në shtëpi atin
të urdhërojë gjumin t'u zbresë në qerpikë,
kërkojnë nënën,
motra e madhe u shtron darkën;
motra është e mirë po s'bëhet dot nënë.

Fëmijët s'bërtasin, s'vënë kujën: «Ku
janë?»
e dinë, babai me nënën, gjithë natën me
cikmë,
dhenve që s'i ngroh më dot lëkura e tyre,
ua mbajnë ndezur zjarrin.

Sikur një natë, papritur, babanë e nënën
t'i zinte muzgu në shtëpi,
të parët do të pyesnin vetë fëmijët:
«Me kë i latë dhentë? Mos na ngrijnë!»

Kaq mund të thonë ata burra ende të
mitur
— zbutësit e ardhshëm të furisë së natyrës.
Tani për tani, sa për të thirrur gjumin,
i tregojnë njëri-tjetrit
përrallat e lexuara në libra.

Këngë e vjetër tropojane për vahet

*Edhe lumi e ka ditur
se njeriu, kur rri pa njerinë,
bëhet varri i jetës së vet,
edhe lumi e ka ditur.*

*Edhe mali e ka ditur
se njeriu duhet të shohë përtej majës së tij,
ta ndiejë veten gjallë në jetën e të
tjerëve,
edhe mali e ka ditur.*

*E kanë ditur mali e lumi
e janë hapur te vahet.*

Një ditë me borë të madhe

Fantazi poetike

Bora mbuloi çatitë e majat e pemëve.

*Atëherë prej thellësisë së saj të bardhë
dola unë i bërë gjysh e i vdekur qyshkur.
Mblodha rreth vetes stërnipërit,*

*të rritur, burra,
pashë sytë e tyre e më erdhi të qaj nga*

*— ishin sytë e mi të moshës kur u
malli
martova,*

*në mirënjohje u shkunda mbi kokë
nga flokët e mi ca thinja.*

*I fryva hirit të vatrës e zgjova gjyshin tim
t'i shihte, t'i shihte e të gëzohej*

*— ishim bërë shumë —
gëzimi dhe vdekjen ta bën më të qetë.*

Mbështjellë me mjegullën e lotit të mallit
stërnipërit më vunë në krah të gjyshit,
në hirin e vatrës,
se ne, pleqtë e lashtë,
dimë t'ua mbajmë ndezur zjarrin.

Zgjimi

Doli hëna
e zgjoi gjethet e plepit,
gjethet zgjuan zogjtë,
zogjtë zgjuan barin,
bari zgjoi gurët e bardhë të rrugës.

Gjithçka lëvizi,
gjithçka u bë dritë.
Ku e ndienë? — pyete ti.
Ku e ndienë? — pyeta unë.
Ku e ndienë që ne erdhëm
me dashurinë?

Shote e Azem Galicës

Mes tyre hyri një qiell i lartë
e nën të toka me fusha e male,
me grunjëra që digjen e vatra që shuhen,
me ara të pambjella, me ara të pakorra,
me fëmijë që s'kanë kohë të jenë fëmijë,
me pleq që s'kanë kohë të thinjen krejt,
me gra të heshtura, të heshtura, të
heshtura,
me qe të ligur nga mungesa e parmendës,
me parmenda që u ndryshken dorezat
nga mungesa e duarve të djersitura të
burrit,
se burrat, burrat me hapin e tyre
kapërcejnë ditët, kapërcejnë netët,
kapërcejnë vdekjen e vet të tmerrshme,
kapërcejnë vdekjen më të tmerrshme —
vdekjen e kombit,
e me gjakun e zemrës lidhin kohërat.

Fjala e saj për të shkuar tek ai
përshkoi tërë këtë hapësirë Shqipërie,
nëpër tërë këtë hapësirë rendi e thirrura e
tij;

— Ja ku jam, po të pres!

Me një zë iu përgjigjën njëri-tjetrit...

Fletë e bardhë,
këputur nga ky qiell i sotëm janari,
të mbaj në dorë,
nuk më je më e huaj
qëkur mbi ty,

nën fjalën «urdhër».

është shkruar emri im.

Urdhër!

Asnjë çast s'kthehem mbrapsht.

S'më urdhëron një njeri, kushdo qoftë ky.

Të nisem, më urdhëron KOHA,

mua,

kronikanin e vet entuziast.

Zogjtë e diellit

Ra bora e madhe, na zuri beft.

U mek e hutuar krejt bota përreth.

*Të pamagjepsur mbetën vetëm zogjtë,
shkonin e vinin si infermierë.*

*Në sqepin e tyre të verdhë
ruhej imazhi i ngrohtë i diellit të verës;
në të mbahej dita të mos këputej në mes.*

Bisedë me djalin për macen

Jashtë bie borë, bie e s'ndalet.

*Shihe, shihe, vogëlush, macen tënde,
(kjo që do të them tani nuk është gjë a
gjëzë):*

*A s'është gëzofi i saj më i buti gëzof?
Atëherë përse
edhe më shumë se ti e se gjyshja e plakur
ajo paska të ftohtë?*

*Hë, pse ndodh kështu?
Po të pyes tani e m'u përgjigj kur të
rritesh.*

1985

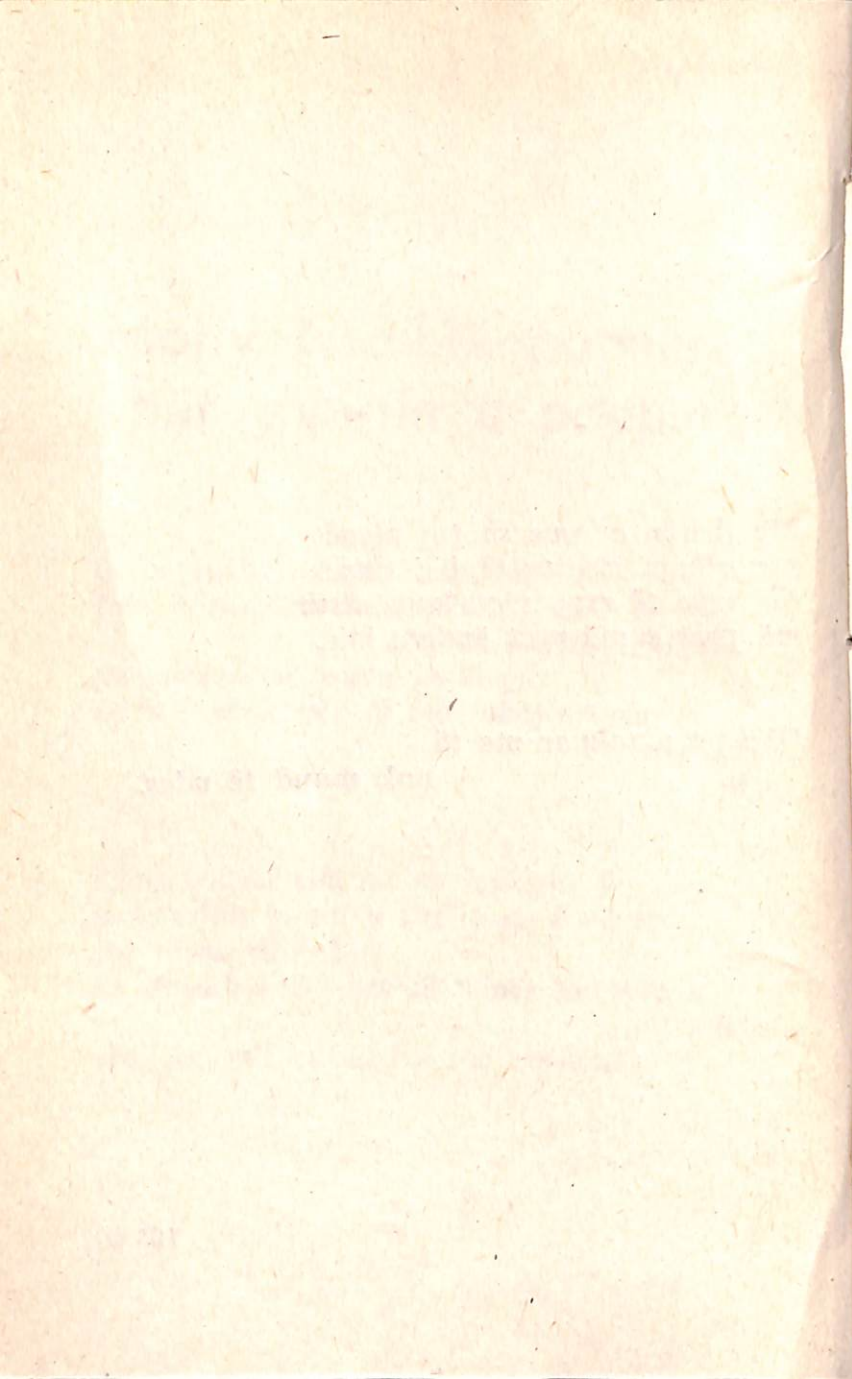
Motiv i lashtë popullor për shpirtin e paepur

O ju korba që më hani, oi, oi!
Nën këtë qiell të kthjellët,
nën këtë qiell të kaltër,
pa nënën, as gruan te koka,
pa një shok për të më mbajtur për
krahësh,
oi, oi!

Kam trupin tim që ma çukisni ju,
kam edhe honin e thellë të shpirtit;
aty mbys dhimbjet.
Se dhimbja del jashtë nëpër kokrrën e
lotit,
vini ju, m'i çukisni e më verboni.

*Me dritën e syve shëroj plagët
e ngrihem rishtas të bëj tutje.
Në krye të rrugës që kam nisur
më pret e më pret ëndrra ime.*

*Dhe pa u takuar me të
nuk mund të vdes.*

P Ë R M B A J T J A

Abetarja	3
Unë jam pjesë e rrugës sime	4
Skicë nga një pasdite dimri në Kurbnesh ...	7
Këngë dashurie në vjeshtë	8
Lulet prej letre	10
Histori e Shqipërisë	12
Fjalë babai	14
Intime	16
Para pasqyrës	17
Të vërteta të thjeshta	19
Vdekja e gjyshit	20
Sot	22
Shkak për të të dashur më shumë	23
Don Kishotit	25
Rritja	27
Edhe me ne si me të gjithë	29
Këngë për veten	30
Si fëmijët	33
Në rrugë	34
Gjymnazistja që shkruan vjersha	36
Motiv i përditshëm	37
Borxhi i babait	39
Teatri i kukullave	40
Fytyrë burri (poemë)	42

E Bukura e Dheut	
Tregim	
Frika e gënjeshtërt	
Burokrati	
Në malet e Jugut	
Nëna	
Antifetare	
Elegji për të rënë nga bora	
Etyd i vogël për shpatën e rëndë të Gjergjit	
Pishat nëpër rrugët e kryeqytetit	
Vargje për karrigen e burokratit	
Trilli i një dite janari	
Motra	
Grupi artistik i minatorëve	
Pleqtë	7
Mësimi im i parë për luftën	7
Ëndrra vajzërie	8
Dritat nëpër rrugët e qytetit	8
Kushtim rilindësve	8
Djali im sot pa detin për herë të parë	88
Dimërimi i dhenve në vendlindje time	90
Këngë e vjetër tropojane për vahet	92
Një ditë me borë të madhe	93
Zgjimi	95
Shote e Azem Galicës	96
Fleta e urdhërshebimit	98
Zogjtë e diellit	100
Bisedë me djalin për macen	101
Motiv i lashtë popullor për shpirtin e paepur	102